

Տարեկան գինը 10 ռուբլի կէս տարվան 6 ռուբլի Առանձին համարները 5 կոպէկով:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն խմբագրատան մէջ:

Մեր հասցեն. Тифлисъ, Редакция «Мшакъ». Կամ Tiflis, Rédaction «Mschak». Տէլէֆօն № 253.

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ (բացի կիրակի եւ սուր օրերից)

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լեզուով:

Յայտարարութիւնների համար վճարում են իւրաքանչիւր բառին 2 կոպէկ. Տէլէֆօն № 253.

ՄՇԱԿ

ՀԻՄՆԱԿԻՐ ԳՐԻԳՈՐ ԱՐՄԵՐՈՒՆԻ

Բ Ա Ց Վ Ա Մ Է Բ Ա Չ Ա Ն Ո Ր Դ Ա Գ Ր Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

ԱՌԱՋԻՎԱՅ 1900 ԹԻԱԿԱՆԻ

ՄՇԱԿ

(28-րդ ՏԱՐԻ)

ԻՐԱՎԱՆՆԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱՆԿԱՆ ԼՐԱԿՐԻ

«ՄՇԱԿ» ՀՐԱՏԱՐԱՎՈՒՄ Է ՆՈՅՆ ՊՐՕԳՐԱՄՈՎ ԵՒ ՆՈՅՆ ՈՒՂՈՒԹԵԱՄԲ

ԲԱՉԱՆՈՐԴԱԳԻՆԸ. «Մ շ ա կ ի» տարեկան գինը 10 ռուբլի է, տասն եւ մէկ եւ տասնամասնականը՝ 9 ռ., ինն եւ ութ ամսականը՝ 8 ռ., եօթ ամսականը՝ 7 ռ., վեց ամսականը՝ 6 ռ., հինգ ամսականը՝ 5 ռ., չորս ամսականը՝ 4 ռ., երեք ամսականը՝ 3 ռ., երկու ամսականը՝ 2 ռ. եւ մի ամսականը՝ 1 ռուբլի:

ԱՐՏԱՄԱՆՄԱՆԵԱՆ ԲԱՉԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. Ա մ ե թ ի կ ա յ ի բաժանորդները պէտք է վճարեն տարեկան 6 ռուբլի. եւ ռ օ ա յ ի բաժանորդները՝ 30 ֆրանկ. Պ ա ռ ս կ ա ս ա ն ի բաժանորդները 10 ռուբլի:

«ՄՇԱԿԻՆ» գրվել կարելի է ԽՐԱՎԱՐԱՍՆԸ (Բազարնայա եւ Բարձրակայա փողոցների անկիւնը):

Կայտարարութեան ուրիշ քաղաքներից «ՄՇԱԿԻՆ» գրվելու համար, եւ առհասարակ նամակներ եւ ծրարներ ուղարկելիս, պէտք է գիշեր հետեւել հասցեով. ТИФЛИСЪ, Редакция «МШАКЪ», իսկ արտասահմանից՝ ТИФЛИС, Rédaction du journal arménien «MSCHAK».

Յայտարարութիւնները ընդունվում են բոլոր լեզուներով:

Ա Պ Ա Ռ Ի Կ Բ Ա Չ Ա Ն Ո Ր Դ Ա Գ Ր Ո Ւ Թ Ի Ի Ն Զ Է Ը Ն Դ Ո Ւ Ն Վ Ո Ւ Մ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Որբերի ապաստարան.—Ներքին Տեսչութիւն. Մամուլ. Երկրաչարժից շնորհակցանակներ օգտին. Նամակ Ախալքալաքից. Նամակ Խմբագրութեան. Ներքին լուրեր.—ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Արտաքին լուրեր.—ՀԵՌԱՅԻՐՆԵՐ.—ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ.—ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ. Երկրաչարժի աղէտի շրջանը.

ՈՐԲԵՐԻ ԱՊԱՍՏԱՐԱՆ

Որբերի ապաստարան Ախալքալաքում.—աճապան գեղեցիկ միտքը, որ իրագործվելու վրա է կարճ ժամանակամիջոցում: Այդ հարցը զրկեց եւ այն մասնաժողովում, որ հիմնվել է Թիֆլիսում երկրաչարժի աղէտից վնասվածներին օգնելու նպատակով: Այդ միտքը համապատասխանում է ընդհանուր արամադրութեան եւ գտնում է մեծ համակրութիւն:

Արդարեւ, երկրաչարժից վնասված այն ընտանիքները, որոնք ունեն հոգատարներ, որոնց հայրը, եղբայրը կենդանի են, նրանք կարող են միայն գրամական նըպաստի եւ միջոցներով օժանդակու-

թեան, որպէս զի կարողանան նորից ուղի կանգնել եւ վերանորոգել իրանց տնտեսական կեանքը: Եւ այդտեղ հասարակութիւնը միայն մի պարտք ունի, այն է տալ այնպիսի լաւ նպաստ, որ թշուառացած ընտանիքները կարողանան առանց դժուարութեան կազմուրել իրանց առողջութիւնը եւ վերակազմել իրանց զիւղատնտեսութիւնը:

Բողոքովին ուրիշ գրութեան մէջ են որբերը, այն անձինք, որոնք մնացել են առանց ինտանակների, առանց հոգատարների եւ որոնք չեն կարող ապահովել միանուստ օժանդակութեամբ: Այստեղ անհրաժեշտ է ուրիշ կազմակերպութիւն, որ օգնութիւն հասցնէր երկարատե կերպով, որ այնքան ժամանակ ինամեր անչափահասներին, մինչեւ որ նրանք կարողանային սեփական ոյժերով աշխատանքի դիմելու եւ իրանց ապրուստը հայթայթելու:

Գիւղական որբերին օգնել կարելի է երկու ձևով, կամ գիւղերում նրանց պահ տալով այս կամ այն ընտանիքին, որպէս զի վերջիններս որոշ վճարով ինամեն նըրանց իրանց զաւակների հետ միասին եւ այդպիսով նրանց մեծացնեն զիւղական

ված վատագ առաջ բերում որոտունքներ եւ ցնցումներ:

Ախալքալաքի գաւառի տնտեսական հետազոտութեան գործով եւ երկու անգամ այցելել եմ այն տեղերը, ուր երկրաչարժը այնպիսի մեծ աւերածններ է առաջ բերել եւ երկու անգամն էլ երկրաչարժի եւ հանդիպել: Առաջին անգամ 1893 թուին երկրաչարժի ցնցում տեղի ունեցաւ յուլիսի 20-ին, զիւղիւղայ 10 ժամ 50 րոպէին ուղղվելով հիւսիսից դէպի հարաւ. երկրորդ անգամ 1898 թուին, յուլիսի 31-ին զիւղիւղ լուս դէպի օգոտոտի 1-ը: Առաջին երկրաչարժը թեթեւ էր եւ միայն վախեցրեց մարդկանց, իսկ անցեալ տարվան արդէն բաւական ուժեղ էր եւ կատարեց մի քանի աւերումներ: Նա այդ ժամանակ աւելի մօտ էր Սաղամո լճին եւ դժգոյս վնասակր բուսեց Սաթիա Նայ գիւղին, որտեղ քանդեց զազմութիւններ, բայց մարդկային զոհեր չը խելք: Էջափա գիւղում մի մարդ ջարդվեց փլուածքից, իսկ երկուսը հիւանդացան: Առաքել գիւղում փրկվեցին մի քանի տներ եւ բացվեցին ձեղքվածներ: Ականատեսները պատմում էին, որ ստալ երկիրը տարուրեքից, յետոյ լավեց որոտունք, որին յաջորդեց ուժգին հարուած եւ յետոյ զարձակ երկիրը երկրվեց ու հանդուստեցաւ: Մի գիւղացի, որ քնել էր Արուլ սարի վերին մասերում խոտհարքի ժամանակ, պատմեց ինձ, որ նա յանկարծ զարթնեց մի գոտ

միջնորդում, ընտելացնելով զիւղական աշխատանքներին եւ կամ պահելով նրանց յատուկ որբանոցում մի որ եւ է կենարտնական տեղում, որպիսին կարելի է համարել Ախալքալաքը: Կարելի է եւ այնպէս անել, որ երկու ձևն էլ միաժամանակ գործադրվէր, որինակ պահելով որբերին ձեռք Ախալքալաքում, իսկ ամուր նրանց տեղափոխելով զիւղական շրջանը:

Ախալքալաքի ապաստարանը շատ հեշտութեամբ կարող է բանալ արհեստանոց եւ այնտեղ սովորեցնել որբերին այս եւ այն արհեստ: Գրագիտութիւնը արհեստի հետ եւ զիւղատնտեսական պարագայները անուստ ընթացքում միասին շրջաթայվելով կը տան պատանիներ, որոնց համար յետոյ հեշտ կը լինի ընտրել ապրուստի ձանապարհ: Արբերին ինամելու հոգը պատանուս է ամբողջ հասարակութիւնը: Անկասկած, հասարակութիւնը միջոցներ կը հայթայթի, որպէս զի այդ գեղեցիկ միտքը իրագործվի: Այս դէպքում մեծ դեր կարող է խաղալ խոշոր նուիրաբերութիւնը եւ աճա այս պատճառով շատ ցանկալի է, որ խոշոր դրամատերեր իրանց վրա վերցնեն այդ բարի գործի ծանրութիւնը եւ այդպիսով շուտափոյթ կերպով իրագործեն հերթական այդ համակրելի խնդիրը:

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

Մ Ա Մ Ո Ւ Լ

Դեկտեմբերի 19-ի աղէտը, որին զոհ գնացին տասնեակ զիւղեր Ախալքալաքի գաւառում եւ հարիւրաւոր մարդիկ, մի արտասովոր զժբաղդութիւն էր, որ ընտանաբար պիտի ցնցէր հասարակութիւնը եւ պիտի հարկադրէր նրան ցոյց տալ, թէ որքան պարասճանաչ է ինքը կամ որ մի եւ նոյնն է, որքան կենտոնակութիւն ունի: Այսպիսի աղէտները մի եւ նոյն ժամանակ փորձաքարեր են ազգայնակութեան զանազան մասերի համերաշխութիւնը երեւան հանելու համար: Այն օրվանից, երբ յայտնի դարձան ընտանա արտասովոր պատահարի մանրամասնութիւնները, Թիֆլիսի բոլոր լըրագիտները, մի հազուադէպ համերաշխութեամբ, հասարակական օգնութեանը դիմեցին վնասվածներին անմիջապէս ինամելու համար եւ, պէտք է ասել, տեղական ազգայնակութիւնը բաւականաչափ պարասճանաչ գտնվեց, որքան այդ կարելի է դատել Թիֆլիսի պ. նա-

հանդակտին հասցրած նուէրներից: Թիֆլիսից դուրս, մինչեւ այժմ միայն «Բառնի» լրագիրը օգնելու հրաւէր կարգաց եւ սկսեց նուէրներ հաւաքել: Իսկ Բաթումում եւ Վլադիկապկապում հրատարակվող լրագիրները բաւականաչափ միայն աղէտի լուրը տարելով: Անցնենք երկու մայրաքաղաքները, որքան կարելի է դատել մեր ձեռքը հասած լրագիրներից, Կովկասում չը գտնվեցան մայրաքաղաքի թերթերի այնպիսի թղթակիցներ, որոնք մանրամասն հետաքրքիր իրանց լրագիրներին երկրաչարժի եւ նրա հետեւանքների մասին. բոլոր լրագիրներում միայն Ռուսաց զորավարութեան շըրջաբերական հետաքրքիրն են, որոնց մէջ համառոտ կերպով յիշատակված է, թէ քանի զիւղ են քանդվել եւ քանի մարդիկ կոտորվել: Ոչ մի լրագրի մէջ մենք չը հանդիպեցինք խմբագրական ազգեր, որոնք ուշադրութիւն դարձնէին աղէտի վրա եւ նուէրներ հաւաքելու անհրաժեշտութիւնը ցոյց տային: Յայտարարութիւնը արձանագրում ենք միմիայն այն նպատակով, որ մասնացոյց անենք թէ դու որքան թոյլ է համերաշխութեան զգացմունքը լայնածաւալ Ռուսաստանի գտնուած մասերի մէջ: Մենք ամենքս մի ընդհանուր հայրենիքի որդիներ ենք եւ մեզ համար մի արտասովոր պատահար, որ դժբաղդացնում է մեր հայրենակիցներին այս կամ այն մասը նոյն իսկ հետաւոր տեղերում՝ պիտի համարվի սեփական զժբաղդութիւն մեր տանը, մեր կողքին պատահածի նման: Մենք, ի հարկէ, մի ասանձին խոշոր օգնութիւն չէինք էլ կարող սպասել, որինակ, Վլադիկապկապից, բայց կը կամենայինք, որ մեզ մօտ պատահած որ եւ է աղէտ արձագանք գտնել այնտեղ, քանի որ մենք ինքներս էլ պարտաւոր ենք ամենայն ուշադրութեամբ վերաբերվել այն զժբաղդութեան, որ կարող է Վլադիկապկապում պատահել: Աւելի ցանկալի կը լինէր, որ մայրաքաղաքները, իրանց լրագիրների միջոցով, շատ ուշադիր լինէին այսպիսի արտասովոր երեւոյթների ժամանակ, համերաշխութեան զգացմունք այդ է պահանջում: Մենք տեսնում ենք այդ լրագիրների մէջ մանրամասն հետաքրքիր տեղեկութիւններ այս կամ այն արտասուհու ճանապարհորդութեան, այս կամ այն հասարակական ճաշկերպութեան մասին, բայց այնպիսի սոսկալի զժբաղդութիւն, որ մի ժամում աւերակների առկ թողնում է հարիւրաւոր մարդկանց, համարեա անհետաւելի է անցնում: Ռուսաց պետութեան բոլոր մասերը պիտի սովորեն, որ համերաշխութեամբ է հասարակութիւնը կենդանի: Անցնանք Ռուսաց Վոսկոյսի համալսարանից

վայ ընթացքում, երկիրը շարժվում է եւ պէտք է անհանդիսա լինի, մինչեւ հաւասարակութիւն առաջ դայ ներսում եւ ստորերկրեաց փլուածները միմանց գրկախառնեն եւ ամբաստան:

Մեր նպատակը չէ պատեղ նկարագրել ներկայ երկրաչարժը. Նա մասամբ արդէն յայտնի է լրագրական հաղորդագրութիւններից, մանրամասնութիւններն էլ շուտով կը պարզվեն: Մենք ցանկանում ենք համառոտ կերպով ծանօթացնել մեր ընթերցողին այն գիւղերի եւ ազգայնակութեան հետ, որ այսօր էլ երկրաչարժին ենթարկված շրջանում:

Այդ շրջանի մէջ մտնում են 20 գիւղ: Արանցից մի մասը, ինչպէս Մերենիա, Խուրիս, Մեծ Սամսար, Փոքր Սամսար Բէժանօ գիւղերը անվերադարձիկ կորուստներ են ունեցել, սուս էլ են մարդկային զոհեր, զրկվել են անբից եւ գոչքից, միւսները ենթարկվել են երկրաչարժի ուժգին հարուածներին, բայց մարդկային զոհեր չեն առել, իսկ երրորդները թէեւ զգալի կորուստներ չեն ունեցել, բայց ենթարկվել են մանր մուրը զրկանքների եւ սաստիկ երկրվի մէջ ընկնելով՝ ստացել են հիւանդութիւններ:

Սկսեց գիւղատնտեսական պայմաններից: Հողը գաշտակարկրում բաւական փութը է, խորունկ, սեւանդի մասերով, իսկ լեռնալանջերում շատ բարակ է, խոտն մանր խիճերի հետ: Այդ հողը, երբ չափից դուրս յոգնեցրած

պիտի արձակէին հարիւրաւոր ուսանողները, չքաւորութեան պատճառով: Դա մի ընդհանուր անբարոյութիւն էր, եւ թիֆլիսը շատակեց իր բաժին պարտաւորութիւնը կատարել, հաւաքելով մի քանի հազար ռուբլի յօգուտ այդ ուսանողներին: Մինք կը կամենայինք, որ ընդհանուր համերաշխութեան, փոխադարձ աջակցութեան այս փոքրիկ օրինակը որքան կարելի է շատ տեղերում երևան գար, այն էլ ամեն մի դէպքում, երբ կարողանաին եւ զբոսաւորներն օգնելու կարիք կայ:

Մի քանի օրեց յետոյ կը գայ 1900 թւականի յունիստի 1-ը: Ի՞նչ է դա—քաններորդ դարի սկիզբը, թէ տասնիններորդի վերջը: Վաղուց գիտնականները եւ հասարակ մարդիկ, որ հաշուէ գիտեն, ցոյց են տուել, որ 1900-րորդ թւականը մեր դարի վերջն է, բայց շատ շատերը այն մտորութեան մէջն են թէ եկող յունիստի 1-ին մինք մտնում ենք քաններորդ դարի ինչպէս յայտնի է, Վիլհելմ կայսրը եւ Լեւոն XIII պապը վճռել են արդէն, որ քաններորդ դարն ենք մտնում, բայց, ինչպէս յայտնի է, թագաւորները եւ քահանայապետները իշխանութիւն չունեն ընտրութեան օրէնքներին, թուանշանների վրա: «НОВОСТИ» լրագրում բերված է հետեւեալ արմար հաշիւը՝ յամաւորներին համոզելու համար:

Մի ոմն Ա. պարտ է Բ-ին հազար ինն հարիւր ռուբլի: Վճարով վճարել այդ պարտքը, Ա. գնում է բոլոր դրամները 19 ծրարների մէջ եւ յանձնում է: Բ. սկսում է հաշուել փողերը եւ տեսնում է, որ 18 ծրարներում ճիշդ որ գրված է 100-ական ռուբլի ամեն մէկի մէջ, բայց 19-րորդի մէջ միայն 99 ռուբլի է: Այդ խաբէութիւնից անբաւական մնալով, Բ. գիտնում է Ա-ին եւ յայտնում, որ մի ռուբլին պակաս է: Այն ժամանակ Ա-ն ստում է:

—Ո՞ր դարն է սկսվում 1900 թւականի յունիստի 1-ին:

—Քաններորդ—պատասխանում է Բ.:

—Դուք բոլորովին համոզված եք, որ այդպէս է:

—Միանգամայն:

—Մինչեւ 1900 թւականի յունիստի 1-ը քանի տարի է անցել:

—Հազար ութ հարիւր իննսուն ինն տարի:

—Այժմ դար բարձր փոխարինեցէք հարիւր բառով:

—Փոխարինում եմ:

—Եւ այսպէս, քանիներորդ հարիւրն է սկսվում 1900-րորդ ռուբլու առաջին կողմէ կից:

—Քաններորդ:

—Իսկ ես ձեզ պարտական եմ...

—Տասնինն հարիւր:

—Նշանակում է, որ տարով ձեզ 1900-րորդ ռուբլու մի կողմէն անցած, ես սկսում եմ արդէն քաններորդ հարիւրը, այսինքն մի գումար, որը ես ձեզ պարտական չեմ:

—??

—Այս պատճառով ես ձեզ չուղարկեցի 1900 ռուբլի, այլ ծրարների մէջ գրի 1899: Այժմ եթէ ես ձեզ նոյն իսկ մի կողմէ ել անել տալու լինեմ, ձեր հաշուով դա արդէն քաններորդ հարիւրին կը պատկանէ...

Այս խօսակցութիւնից յետոյ Ա. սկսում է հասկանալ, որ ոչ թէ 1900-րորդ ռուբլու առաջին կողմէ կը կազմէ քաններորդ հարիւրի սկիզբը: Գործադրելով այս գաղափարութիւնները դարերի վերաբերմամբ, Ա. սկսում է հասկանալ, որ 1900-ի յունիստի 1-ը

չէ 20-րդ դարի սկիզբը, այլ 1901-ի յունիստի մէկը:

Թիբրիսացութիւնները այսպիսով վերանում են բոլորովին...

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺԻՑ ՎՆԱՍՎԱՐՆԵՐԻ ՕԳՏԻՆ

«Մշակի» խմբագրութեան մէջ ունէինք երկրաչարտի արդէնքի վնասվածների օգտին 1400 ռուբլի 15 կողմէ: Ստացանք նոր նութարարութիւններից 169 ռուբլի 1 կողմէ, որ տուել են հետեւեալ անձինք. Ղեւոնդ քահ. Մամիկոնեանի ձեռքով 10 ռուբլի, որ նուիրել են արիկ. Եփեմիա Ծատուրեան 1 ռ. 50 կ., Տ. Տէր-Ղեւոնդեան, Ժ. Մէլքիսեան, Թ. Յարութիւնեան, Գ. Առաքելեան, Ղ. քահանայ Մամիկոնեան—մի-մի ռուբլի: Փ. Մկրտումեան, Պ. Տօնապետեան, Մի ոմն, Կ. Ք., օր. Նապայի Փարագումեան—իրաքանչիւրը 50-ական կողմէ: Բ. Չորանեան, Վ. Առաքելեան, Գ. Ազարեան—20-ական կողմէ եւ օր. Չարաչի Մամիկոնեան 40 կողմէ: Ալեքսանդրօպոլի գաւառի Մեծ-Ղարաքիլիսա գիւղից, Փարագում Տէր-Ստեփանեանցի ձեռքով հանդեսակցած 109 ռուբլի 71 կողմէ, որ նուիրել են հետեւեալ անձինք. Ի. Մէլքիսեան, Փ. Տէր-Ստեփանեան, Ի. Արաբեան, Ա. Ղուկասեան—իւրաքանչիւրը 5-ական ռուբլի: Ն. Տէր-Ղեւոնդեան, Ն. Աղաւտեան, Ա. Եղիկարեան, Ա. Արովեան—իւրաքանչիւրը 3-ական ռուբլի: Պ. Դարչինեան, Յ. Նալբանդեան, Դ. Տէր-Սիմօնեան, Ա. քահանայ Տէր-Սիմօնեան, Ա. Ստեփանեան, Ա. Սարգիսեան, Մ. Աւետիսեան, Բ. Փանոսեան, Տրադովսկի, Գ. Նալբանդեան, Բ. Նալբանդեան, Գ. Արաբեան, Մ. Յարութիւնեան, Մ. Ամիրբեկեան, Ա. Ազարեան, Ա. Տէր-Սիմօնեան, Ս. Թորոսեան, Ա. Իսկանդարեան, Վ. Արաքելեան, Ա. Առաքելեան, Մ. Տէր-Դանիէլեան, Բ. Արովեան, Ս. Մեհրաբեան, Դ. Արաբեան, Ղ. Ազարեան, Ա. Մեհրաբեան, Ե. Իսահակեան, Գ. Նալբանդեան, Յ. Նալբանդեան, Ա. Ղամբարեան, Գ. Լեֆտերով, Ս. Ազարեան, Ա. Բոլոտին, Մ. Ղամբարեան, Մ. Միրզաբեան, Ա. Իսահակեան, Ե. Նալբանդեան, Ս. Փիլոսոփեան, Յ. Ազարեան, Ս. քահանայ Ազատեան, Մի ոմն, Ա. Տէր-Ստեփանեան, Խ. Սիմօն, Անայտ, Անայտ, Վ. Չարաչեան, Բ. Յակոբեան, Սիմոն, Ա. Արաբեան, Բ. Նալբանդեան—իւրաքանչիւրը մի-մի ռուբլի: Ս. Ամիրբեկեան 60 կ., Բ. Չորանեան 60 կ., Բ. Նալբանդեան, Յ. Արովեան, Ն. Ազարեան, Տ. Յակոբեան, Մ. Իսահակեան, Գ. Պապիկեան, Գ. Մաւրիֆի, Ս. Բուրժուանեան, Ա. Արաքելեան, Ս. Մանուկեան, Լ. Մուրադնիկեան, Վ. Տէր-Սիմօնեան, Յ. Բարաբեան, Լ. Աւետիսեան, Մի ոմն, Գ. Խանգալեան, Մ. Միրզաբեան, Ս. Ազատեան, Լ. Չորանեան, Մ. Վեբլեան, Մ. Իսրայէլեան, Ս. Մարտիանեան, Ա. Ճանարեան, Ի. Ամիրբեկեան, Ռեան Տէր-Եփեմեան (կառապան), Տ. Մէլքիսեան—իւրաքանչիւրը 50-ական կողմէ:

կուր անային կենդանիների համար: Արուի գրութեան մէջ են մտածում Բալթա, Պոլս, Կուլիկան, Կարտիկան գիւղերի ցանքերը: Այստեղի վարդապետը շատ անգամ վնասվում է հեղեղից եւ կարկուտից: Ես ակնհաստես եղայ մի սարսափելի հեղեղի 1893 թուի յուլիսի 25-ին: Հանգուցեալ Յ. Մատիսեանի հետ միասին գնում էինք Օրօլիտից դէպի Արուի գիւղը: Օրը լաւ էր, բայց սկսվեց փոխվել Բուրձուկի գիւղի սամանի մօտ սկսեց անձրև գալ, որ շատ շուտով յորդացաւ եւ փոխվեց կատաղի կարկուտ: Մեզ չէին օգնում այլ եւս անձրևակալները, իսկ եսինչիները սաստիկ թրջվել էին: Կարկուտի գնդակները այնքան ուժեղ թափվում էին, որ ձիերը չուտտին իրանց գլուխները քամու ուղղութեամբ, որպէս զի կարկուտը դիպել մարմնի միւս մասերին եւ ոչ գլխին, իսկ փոքրիկ քուրակները թագ կացան իրանց մայրերի ընդմին ետեւ: Հաղիւ վերջացաւ կարկուտը, բայց մի քիչը դուրս, մի քարձրածայն խուլ աղմուկ, որ գնալով սաստիկանում էր: Մի քանի րօպէից յետոյ լեռնակողմերից մեծ աղմուկով ներքեւ հոսեցին ջրի պղտոր հոսանքներ, որոնց միջով ձիերը դժուարանում էին անցնել: Քանի մօտենում էինք Արուի գիւղին, այնքան աւերմունքի տեսարանը աւելի սրտաճմրկ էր: Վարկանոցները շատ տեղ քերվել եւ սարվել էին հեղեղի ջրերի հետ: Կարկուտը ծածկել էր ցանքերը եր-

կօպէ կ: Արչ. Յովսէփեանց, Մի ոմն, Գ. Խանգալեան, Գ. Արուիեան, Պ. Թաթեանց—իւրաքանչիւրը 40 կ., Ա. Ազարեան 30 կ., Ե. Առաքելեան 21 կ., Պ. Ամիրբեկեան, Մ. Քոչարեան, Ա. Ղամբարեան, Վ. Խառատեան, Օ. Սարգսեան, Ս. Գապարեան, Կորնիլ, Մ. Չարաչեան, Կալոբալայ [Мясниг], Գ. Արովեան—իւրաքանչիւրը 20-ական կ.: Ստացանք էլի հետեւեալ նուէրները. Ս. Մանուկեանից 25 ռ., արիկ. Մ. Բանաթեանից 5 ռ., մի խումբ արհեստագործներից 8 ռ. 30 կ., Գ. Ազարեանից 3 ռ., Յ. Արաքելեանից 1 ռ., Գ. Գալաչեանի միջոցով 7 ռ., որ նուիրել են հետեւեալ անձինք. Գ. Գալաչեան, Ս. Գալաչեան եւ Գ. Յարութիւնեան մի-մի ռուբլի, Ա. Գրիգորեան, Պ. Մարգարեան, Վ. Խեչիկեան, Ս. Կիզնէ, Պ. Գրիգորեան, Յ. Գոլթաթեան—50-ական կ., Մ. Գալաչեան 55 կ., Ա. Օսէփեան 20 կ., Ա. Շահինեան 25 կ.: Բացի դրանից ստացանք Յ. Օնանեանի եւ Ս. Բախչեանից միջոցով հին-նախնիներից եւ նոր-բաղադէտից հին չորս ծախողներից ժողոված մէկ հակ չորսը, մօտաւորապէս 200 կտորից բաղկացած: Ընդամենը 1569 ռուբլի 16 կողմէ եւ չորս հակ ու մի քանի կտոր հագուստեղէն ու անկողին: Երէկ, դեկտեմբերի 28-ին, մինք յանձնեցինք Թիֆլիսի կենտրոնական մասնաժողովի նախագահ՝ Նահանգապետ Սլէշչինսկի հազար հինգ հարիւր ռուբլի: Ուրեմն խմբագրութեան մէջ մտնում է 69 ռուբլի 16 կողմէ եւ չորս հակ հագուստեղէն:

ՆԱՄԱԿ ԱՆՍԱԿԱՎԱՔԻՑ

Գեղեցիկների 23-ին
Կիրակի, դեկտեմբերի 19-ին, ցերեկվայ ժամը 2-ին, Ախալքալաքի իր գիւղերով ներթափվեց սարսափելի արշափ: Ստորերկրայ անեղ մի հարուած գորգացրեց ամբողջ Ախալքալաքի գաւառը, բոլորովին հիմնադատակ աւերեց հինգ գիւղ, կիսաւեր թողեց տասը գիւղ, իսկ մնացած գիւղերի եւ քաղաքի աները բոլորը առանց բացառութեան վնասներ կրեցին աւելի կամ պակաս: Կիրակի, ժամը 2-ի սկզբի հարուածը սարսափելի էր, սրան յաջորդեց ժամը 5-ին երկրորդ հարուածը, նոյնպէս զօրեղ, ժամը երեկոյան 7-ին լավից կորոշր հարուածը, իսկ երեկոյան ժամը 9-ին չորրորդ հարուածը գտողով: Դրանից յետոյ յաջորդաբար տեղի էին ունենում չարժիք, բայց աւելի մեղմ, այնպէս որ շատերը չէին զգում: Այսպիսով, կիրակի ցերեկվայ ժամը երկուսից մինչեւ ամսի 23-ը անընդհատ խաղում է գետինը երկու երեք ժամ ընդմիջումներով, բայց 23-ից յետոյ դադարեց, գտնէ ինձ այդպէս է թվում, բայց շատերը սնդուում են, թէ գետ խաղում է, իրանք լսում են գողոց եւ զգում են շարժ, բայց, ի հարկէ, դա կարող է լարված ջրերի արդիւնք լինել:

Մարդկանց գոնորի թիւը դեռ առ այժմ ճիշդ չայտնի չէ, թէ եւս աւերակների վրա աշխատում են երկու գումարտակ զօրք եւ մի քանի հարիւր կամաւոր աշխատաւորներ: Մինչեւ այժմ միայն Մերենիա գիւղի փրատակների տակից հանել են երկու հարիւր յետուս գիւղի եւ դա գետ գիւղի մի երրորդ մասը կուր վերջով հաստոյթեամբ: Արու գաղտեց եւ տաք օդառած իջեան գտնելուց յետոյ, երկար ժամանակ չէինք կարողանում հանգստանալ, աւերածի տեսարանը շատ խոր եւ սխուր տրպաւորութիւն էր թողել մեզ վրա: Չը նայելով այսպիսի պատահարները՝ երկրաբանները ստանց յուսահատուկութեամբ շարունակում է իր գործը, լրացնելով դաշտի պակասը իր անային կենդանիների կեանքով: Եւ ընդհակառակը՝ իսկ երբ որ գորգագրութիւնը երկուստեք է, այն ժամանակ նա գիտնում է ժամանակաւոր փոխառութիւնների, որոնք սակայն յաճախ շատ դժուար կացութեան մէջ են դրնում գիւղացուներ: Ախալքալաքի գաւառի գիւղական ազգաբնակչութեան պարտքերը իրանց վրա են դարձրել վարկութեան եւ հարկային տեսչութեան առանձին ուշադրութիւնը: Մեր ընթացողները ծանօթ են այդ առարկայի հետ Ախալքալաքի մեր թղթակցի ուսումնասիրութիւնից:

Գիւղական ազգաբնակչութիւնը շատ հեշտութեամբ կը կուէր, կը մաքաւէր գանազան պատահարների եւ հարստահարութիւնների դէմ, եթէ նա հողի պակասութիւն չը զգար: Գիւղացիներից շատերը ստիպված են կապակով հողը վերցնել եւ այնտեղ խոտ քաղել—հոնել իրանց գիւղերը բերելու համար: Երբ գիւղական ընտանիքը ձմեռամուտին ունի իր համար հացի պաշար, իսկ կենդանիների համար

փրատակներից, ուրեմն կարելի է ասել, որ միայն այդ գիւղը զո՞ն է տուել հինգ կամ վեց հարիւր մարդ, յամենայն դէպս մարդկանց գոնորի թիւը մօտաւորապէս հազար—հազար երկու հարիւր է համարում, բացի վիրաւորներից, որոնք երկու անգամ աւել են:

Վնասված գիւղերը հետեւեալներն են: Բոլորովին հիմնադատակ կործանվածներ՝ Մերենիա: Բոլոր աները քանդված, մարդկանց 2/3 մասը զոհված, ընտանի կենդանիները համարեա բոլորը ջարդված: Մեծ Սամսար նոյն վիճակին ենթարկված, Փոքր Սամսար նոյն վիճակին ենթարկված: Ճանձղ զոհ նոյն վիճակին ենթարկված, բացի մարդկային գոնորից, որոնք համեմատաբար շատ քիչ են: Պալխօ նոյն վիճակին ենթարկված, բացի մարդկային գոնորից, որտեղ, ինչպէս լսվում է, միայն զոհվել են երկու թէ՛ երեք մարդ, բայց վիրաւորվել են շատերը:

Կիսաւեր գիւղերը էլ խոտիլա. գիւղի մի մասը քանդված, ընտանի կենդանիների մի մասը ոչնչացած, տասը տասներկու մարդկային զոհ եւ բազմաթիւ վիրաւորներ: Ականա, Բուղաչէն, Չալ, Արաիօլա, Գոման, Դրբնա, Օրավեր, Մանատիա եւ Լոմատուրա նոյն վիճակին ենթարկված:

Թէ եւ կիսաւեր գիւղերը յիշեցի, բայց համարեա Ախալքալաք գաւառի հիւսիս արեւմտեան եւ մասամբ հիւսիս արեւելեան բոլոր գիւղերը կիսաւեր են եւ վնասված: Վնասները հարիւր հազարների են համարում, որովհետեւ բոլորովին քանդված են մօտաւորապէս երկու հազար տուն, ոչնչացած են հինգից մինչեւ եօթը հազար եղջիւրաւոր կենդանիներ, տասը հազար սղխար եւ անապին կորուստներ անային իրերից, պարտից եւ այլն: Այս րօպէիս հազարաւոր մարդիկ, ձեր, կին, երեխայ, ձեռները ծոցին, բոլորան չընում են աւերակների շուրջը, մայրը որոնում է որդուն, որդին մօրը, բայցը կորցրեց, մարդը կնոջը... Սրտածմբիկ է տեսարանը: Հազարաւոր մարդկային զիակների շուրջը հնազու է լաց ու կական. մայրերի ողբի ձայնը խառնվում է անեղ մանուկների սովման «հաց... հաց...» արագակներին: Այլտի գոն թշուառ ժողովուրդը, անտուն, մերկ, քաղցրակ պաշտական հայեցանքները ուղղել են դէպի բարեգործ մարդիկ եւ առ այժմ հաց ու հագուստ են պահանջում, իսկ մարտին, երբ սկսվում են գիւղական պարագմունքները, նրանց պէտք են անային կենդանիներ, երկրագործական գործիքներ եւ վերանորոգված աներ... Բարի մարդիկ, խղճացե՛ք խեղճերին, որոնք երէկ երկանիկ, իսկ այսօր թշուառ են, թշուառ քառի բուն նշանակութեամբ...

Շատ գովելի է սեղիս գաւառապետ Ջիւրեմանի եւ նրա կնոջ գործունէութիւնը: Պ. գաւառապետը հէնց ազգային օրը այդ բոլոր տեղեկացրեց հեռագրով բարձր իշխանութեան, իսկ ինքը շատակեց արդէտի վարը եւ անա այսօր հինգ օր է նա այնտեղ կռոււթում աշխատում է պեղումներ կատարել տարով, սիրով թշուառ ժողովուրդին, տարով հաց ու հագուստ, իսկ նրա կինը Ախալքալաքում հաւաքում է փող, հագուստ եւ պարէն: Գովելի գործունէութիւն ցոյց տուեց եւ Նալբանդեան գոնորը նրանից երկու գումարտակ պեղումներ է կատարում Մերենիա-

բաւականաչափ կերակուր՝ նա հանգիստ է: Հարկերը տալու համար նա կը ծախի կենդանիները մի երկուսին եւ դրանով կապտոյն իր կարիքները: Դժբաղաբար, այդպիսի միջկատական տարիները կամաց-կամաց սակաւաղէպ են գտնուում:

Իսկ տեսե՛ք այստեղի գիւղացիները ինչպիսի կարգին երկրագործներ են, ինչպէս սիրում են դաշտը, սիրում են իրանց գոնորները, սիրում են իրանց եղներին եւ գոմէշներին: Այնպատեւ են անխոնջ, քանի վար կայ անելու, քանի ցել կայ շուս տալու:

Ահա լսվում է Ջուախքի գոմեշատուրի երգը իր հօռովիով.

Շոքը շօլով է,
Գոմէշը մալով է,
Հօտաղ,
Միլին գոտ արտ,
Ճաշը գալիս է
Հօտաղը
Ուրախանալով է
Վարենք շատանալ,
Տէրն ուրախանալ,
Քափ տուր, թօլ արտ
գոմէշ,
Սմաղիկ դուլ եմ,
գոմէշ,
Գոմէշնք առաջ է գնում: Հօտաղները խրախուսում են եղներին եւ գոմէշներին իրանց յորդորներով, անվերջ բացազանչութիւններով:
(Կը շարունակվի)

յում եւ միւս գիւղերում Առհասարակ տեղս թէ պաշտօնեա, թէ քաղաքացի բոլորը զգաց- ված են եւ եւանջով են գործում դժբախտնե- րին օգնութիւն հասցնելու համար: Քաղաքա- գլուխ Ա. Գրիգորեանը անմիջապէս հանգա- նակութիւն բացեց եւ մի քանի ժամկէտ մէջ հաւաքեց մտաւորապէս հինգ հարիւր բուրլի: Իսկ մի քանի երիտասարդներ, չընկող քաղա- քում, մի օրվայ մէջ հաւաքեցին երեք հարիւր բուրլի փող, ահագին քանակութեամբ հաց, ալիւր, բրինձ, միս եւ այլ ուտելիքներ եւ մտաւորապէս վեց հարիւր կտոր հին չորեր: Երէկ տեղս ժամանեց նահանգապետ Սվէշնը բժիշկներին եւ ուրիշ պաշտօնեաների ուղեկցու- թեամբ, հետը բերելով սկզբնական օգնութեան համար փող: Պ. նահանգապետը գիշերելով Ա- խալքաւքում, միւս օրը առաւօտեան վաղ ուղևորուեց զէպի զժամատութեան վայրը, հետը ամենով մեծ քանակութեամբ տաք չո- բեր: Չանազան կողմերից ստացվում են փո- զեր: մինչև այժմ հեռագրով փոխադրվել է մտաւորապէս տաք—տաններու հազար բուր- լի, ի թիւս օրը երեք հազար բուրլի կառա- վարչապետ իշխան Գօլցիցին: Արդէն կազմված է յանձնաժողով նպատակներ բաշխելու եւ առ- հասարակ օգնելու համար վնասվածներին: Յանձնաժողովի անդամ են ընտրված, նախա- գահ՝ գաւառապետ Ջիւրեան, փոխ-նախագահ՝ փոխ-գնդապետ Կոխտակովսկի, անդամներ՝ տի- կին Ջիւրեան, տ. Չալատարեւա, օֆիցեր Ռանելով, հարկային վերահսկող՝ Լ. Ղուկա- սեան, պատահական կառավարիչ՝ Աղա- սիկեան, գանձապահ՝ Լազարով, քաղաքապետ Ա. Գրիգորեան, քաղաքապետի օգնական Ս. Յարութիւնեան եւ ձայնաւոր Յ. Մեռնիկեան: Սրանք արդէն սկսել են իրանց գործունէու- թիւնը, մասնաւոր տիկին Ջիւրեանը աչքի է ընկնում իր ետանդով Ազնիւ տիկինը ամբողջ օր ոտքի վրա է, վազում է այս ու այն կողմ, փող է հաւաքում, չոր հաւաքում, այնտեղ աւարտաւորներին, իր ընկերներին խրախուսում, քաղաք բերվող հիւանդների համար հիւանդանոցներ պատրաստում, մի խօսքով իրան մտաբան, գոր- ծում է թշուառների օգնին: Քաղաքում ամենքը աշխատում են մի բանով օգնել: Շատ սրտաշարժ տեսարանների ներկայ եղանք, երբ ման էինք գալիս քաղաքում վնասվածների օգտին փող եւ չոր հաւաքելու համար: Կանայք արտա- ստնքը աչքերին տալիս են չոր, փող եւ նիւթ: Աղքատներ, որոնց եւ լաւ եւ՛ ճանաչում, որոնք շատ անգամ օրերով քաղցած են մնում, տալիս են իրանց վերջին կօպէկները... Մտանք մի տո՛ւն, այնտեղ մի աղքատ կին վարձով լուացք էր անում: Տանտիրուհին մեզ տեսեց թէ փող, թէ չոր: մի ուրիշ լուացք անող խեղճ կին, արտաստնքը աչքերին, ձեռքը տարաւ իր ցըն- ցառների գրպանը եւ այնտեղից հանելով 20 կօպէկ, կարկառեց մեզ... Քսան կօպէկ, բայց եւ այնպէս շատ ծանրակշիռ հազարները, ո- ռովհետեւ իր մանր որդիներանց բերանից կըս- ըրվով, տուեց իր նման թշուառին օգնելու...

Երէկ ժամանեց տեղս Ախալցխայի յաջորդ վարդապետը:

Մի խօսքով Ախալքաւքը այս րօպէիս են- թարկված է անբասիրելի աղէտի եւ սովի ու ցուրտը պաղ թիւերը պարզած, սպանում են իրանց ճանկերով խեղդելու հազարաւոր թը- շուառ մարդկանց...

Նամակ վերջացնելուց, լավից հարուած, ո- րին յաջորդեց երկրորդ հարուածը, այնպէս որ ստորերկրեայ չարագուշակ հարուածները շա- րունակվում էին:

Վ. Շահպարտեանց

ՆԱՄԱԿ ԽՐԹԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Վ. Եւնեա տիկ, գեկտեմբերի 30-ին Ձեր թերթին մէջ ինդրեմ ծանուցանէք, որ մեր հրատարակելի «Բազմավեպ» բացատրիկ թերթի տակը պիտի յատկացվի անկախ ա- մեն լուսաւորական եւ կաթօլիկ օրրանոցնե- րու հաւասար չափով: Նոյնպէս խնդրեմ հրա- պարակէէք, որ նոյն բացատրիկ թերթը միս ա- տեն լոյս պիտի տեսնէ, երբ առնուազն 1500 բաժանորդ գտնանք:

Խմբագիր «Բազմավեպի» եւ բացատրիկ թերթի Վ. Սրանս Երեւմ

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Վեհափառ Կաթողիկոսը ուղարկել է թիֆ- լիսի առաջնորդ Գեորգ արքեպիսկոպոս Սու- րենեանցին հետեւեալ հեռագիրը. «Առաջար- կում եմ ձեզ մեր անունից եւ մեր հայրնե- անցապաղ հազար բուրլի յանձնել Ախալքաւքի գաւառում երկրաշարժից վնասվածներին օգ- նելու համար կազմված մասնաժողովին»: Երէկ,

գեկտեմբերի 28-ին, այդ գումարը յանձնված է թիֆլիսի կենտրոնական նպաստամասոց մաս- նաժողովին:

Դեկտեմբերի 27-ին թիֆլիսի նահանգապետի ընտրանքում կայացաւ այն գլխաւոր կօմի- տետի առջին նիստը, որ կազմակերպված է նահանգապետ Սվէշնի նախագահութեամբ: օգնութիւն հասցնելու համար երկրաշարժից վնասվածներին: Կօմիտետին մասնակցելու հրա- լիրված են թիֆլիսի նահանգի ազնուականու- թեան պարագլուխ իշխան Կ. Ի. Բաքարաժօ- Մուխրանսկի, Ե. Կ. Մ. պարատի սենեկապետ իշխան Ն. Վ. Արգոտինսկի-Դօբրոուկի, քա- ղաքապետ Եւանդուլով, նահանգական զինու- րակահրժեշակապետ տեսուչ Մալինին, փոխ-նա- հանգապետ Ստեփանօվիչ, Ա. Մանիֆաչեան, բանկային հիմնարկութիւնների եւ տեղական մասուլի ներկայացուցիչները, Ե. Վեդեբաւում, գնդապետ Գաբաշել: Նիստը բանալով նահա- զապետը առաջարկեց՝ որչեզ կօմիտետի գոր- ծունէութիւնը եւ ընտրել գանձապահ եւ քար- տուղար: Կօմիտետի անդամները գանձապահ ընտրեցին Մանիֆաչեանին, իսկ քարտուղար Ե. Լուցեկեօխն: Մի եւ նոյն ժամանակ կօմի- տետում զեկուցվեց, թէ Բագուի նուիրատու- ները, բժիշկ Սաղաբեանի բերանով, ցանկութիւն են յայտնում ապահովել որբերի գրութիւնը: Կօմիտետը մեծ համակրութեամբ վարարեց այդ մտքին եւ չնորհակալութեամբ ընդունելով այդ առաջարկը, վճեց մանրամասն քննել այդ հարցը հետեւեալ նիստերում, երբ ստա- տիստական մանրամասն տեղեկութիւններ կը ստացվին որբերի թիւ մասին: Նահանգապետը հարորդեց, որ այժմ թագաւոր Կայսրի չնորհած 50 հազար բուրլու հետ, կօմիտետը առձեռն զբաղ ունի մօտ 82 հազար բուրլի:

ՄՇԱԿԻ ՀՆՈՒԱԳԻՐՆԵՐ

ՌՈՒՄԱՑ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ

24 դեկտեմբերի ՊԵՏԵՐՆՈՒՐԳ, Դեկտեմբերի 27-ին Յար- սիօէ-Մէլուում, Ալէքսանդրեան պալատում, Նո- ցա Մեծութիւնների մօտ տեղի ունեցաւ սօ- նածառ, Նորին Մեծութեան Սեկական հեծե- լազօրքի օֆիցէրներին, գլխադիական բառալի- ՄՍՍԿՎԱ Այսօր համալսարանի շինութեան մէջ բացվեց Մօսկվայի չընդհատ ֆիզիկո-քիմիա- կան գիտութիւնների դասատուների ժողովը: Համալսարանում կազմված է գործիքների ցուցանագէս ժողովը համար:

10ԵՂՕՆ: «Բէյտ, գործ»: Լրագիրներում տպված է հետեւեալ հեռագիրը Յրէջից, գեկ- տեմբերի 25-ից. «Այսօր, գիշերվայ 2-ին, կա- լիքի դիվիզիան գուրս եկաւ բանակից, որպէս զի յարձակում գործէ Կօլչնգօի վրա Յարձա- կումը կատարվեց զգուշութեամբ: Ժամի 4 1/2-ին անդլիական դաշտային թնդանօթները շարժվե- ցին դէպի կենարօնը եւ սկսեցին ուղա- կոծել թռչնների դիրքերը, որոնք գտնվում էին տարիարակ տեղում, ինչպէսզէպ բլրի եւ վիլիէ ամրոցի միջև: Ժամի 5 1/2-ին սկսվեց մեր զօրքերի շարժումը, որոնք հասան այն կէտին, որ գտնվում է կամուրջից շատ մօտ: Կօլչն- գօում դաշտային ու ծովային թնդանօթները սաստիկ ուժգնություն էին թշնամու խրամա- ները, որոնք, սակայն, չէին պատասխանում մեր ուժգնութեանը: Միւս հեռագիրը Յրէջի մօտ գտնվող բանա- կից հաղորդում է, որ Լէդի-Սմիթի մօտ բռն- ներն այնքան էին մօտեցել բերդապահ զօրքին, որ բերդապահ զէյդէնգերները եւ Լանչեստե- րեան զունքը նրանց սուհիններով յետ մղեցին: 10ԵՂՕՆ: «Բէյտ, գործ»: Բուլլէրի պաշտօ- նական հեռագիրը Յրէջի մօտ գտնվող բանա- կից, գեկտեմբերի 25-ից—(յուճվարի 6-ից): «Յերեկվայ ժամի 1-ին տեղեկութիւն ստացաւ Ուայտից, որ նա հաղորդեց է այսօր առաւօ- տեան 11 ժամին, որ թշնամու յարձակումը, որը օգնութիւն է ստացել հարաւից, շարու- նակվում է Յերեկվայ 12 ժամ 45 րօպէկին Ուայտ հաղորդեց գեկտեմբերի «Այժմ թշնա- մին յետ է մղված, բայց այնու ամենայնիւ, եւ չընթացած եւ նրա անգին բազմութեամբ, առաւել եւս հարաւից: Հաւանական է համար- վում, որ թշնամին նոր յարձակում գործէ»: Բուլլէր աւելացնում է, թէ որովհետեւ արե- ղակը մայր է մտել, այդ պատճառով նա յետա- գայ տեղեկութիւնները կարող է ստանալ վաղը: 10ԵՂՕՆ, «Բէյտ, գործ»: «Daily News» ր- ւագրին հաղորդում են, թէ Իլլիւ-Դօիում Լօնգօնի մեծ քանակի ստորհանաւորները բռնել են երկու մեծ թնդանօթ, որոնք գրված էին երկու փայտեայ արկղի մէջ: Արկղները իր թէ պարունակում էին երկաթեայ ապրանք եւ պէտք է ուղարկվէին Գրիտանիա: Ապա լը- րագրին հաղորդում են, թէ քիչ առաջ զինուո- րական վարչութիւնը տեղեկացաւ, որ բռն- ներին Անգլիայից ուղարկվում են զէնք եւ կօնսերվներ մի շոգնաւով, որ այժմ գտնվում է Լօնգօնի նաւահանգստում: Հինգշաբթի մաք- սային սաստիհանաւորները այդ շոգնաւի վրա գտան Մաքսիմի 6 թնդանօթ, ուստի եւ նաւը գրաւեցին:

Մեզ հաղորդում են, որ Կովկասեան դեղաւա- ճառական ընկերութիւնը յատկացրել է երկրա- շարժից վնասվածների օգտին երկու հարիւր բուրլի արժողութեան վերակապ նիւթեր, որոնք պէտք է ուղարկվեն Ախալքաւքի գաւառը:

«Тифлисскай Листок» րագրին Ախալքաւ- քից հեռագրում են գեկտեմբերի 27-ից. «Այժմ պարզվեց, որ երկրաշարժից առաջացած աւե- րուճները տեղի են ունեցել տան քառակուսի վերտի չընդհատ Տաքացուրքի լճի միւս կող- մում գտնվող գիւղերից մի քանիսի մասին զեռ եւս ճիշդ տեղեկութիւններ չը կան երկրաշար- ժի հետեւանքների վերաբերմամբ: Գիւղերից եկած գիւղացիներ, ի միջի այլոց եւ Ղըլ-Բի- լիսայեց եկածները հաղորդում են, որ երկրա- շարժն այդ գիւղերում են քանդել է տներ, եղել են եւ զոհեր: Մանրամասնաբար հետա- զօտված են 13 գիւղից 5-ը միայն, որովհետեւ ճանապարհները դէպի մնացած գիւղերը սաս- տիկ գո՛ւար են: Մինչևեւ այսօր փրատակների տակից հանված են 240 դիակ: Բուրը գիւղա- կան համայնքներին յայտնված է, որ այն ան- ծանց համար, որոնք կը յանձնվեն ինամիլիու գիւղերում, կը տրվին հաց եւ միս այնքան, որքան սովորաբար գորքի մէջ ընդունված է բա- ժին տալ ամեն մի զինուորի»:

ՂՈՒՐԱՑԻՑ մեզ գրում են գեկտեմբերի 21-ից. «Ճանապարհները փակ լինելու պա- ճառով անասելի թանուրթիւն է տիրում 0- րենակ նաւթի ֆունտը 10 կ. արժէ եւ չէ ճարվում, ձուի ջուխար 5 կօպ., իւղը 40 կ. ֆունտը, ոչխարի միսը 15 կօպ., իսկ տաւա- րինը—11 կ.: Իրիկիէ կայարանում մշակը 3 րուբլով է բանում օրը, այլը 15 կ. ֆունտը»:

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—Այն տեղեկութեան մասին, թէ մի ոռու ընկերութիւն կօնցեւիս է ստացել Պարսկաս- տանում երկաթուղի շինելու համար, հաստա- վում է «Politische Correspondenz»-ի թղթակ- ցութեամբ, որ լրագիրը ստացել է Պետերբուր- ցից եւ որով հաղորդում է, թէ բանակցու- թիւնները Բուսաստանի եւ Պարսկաստանի մէջ այդ առարկայի մասին վերջացած են արդէն: Հաստատ տեղեկութիւններ ունեցող չընդհան- րում հաստատում են, որ Անգլիան չէ խառն- վում այդ գործում եւ թշնամաբար չէ վերա- բերվում դէպի նա:

—«Berliner Tageblatt» րագրին հաղորդում է, թէ մեծ պետութիւնները մէկը, մօտ օրե- րումս պիտի առաջարկէ նոր միջազգային կօն- ֆէրէնցիա հրաւիրել շարունակելու համար այն գործը, որ սկսել էր Հաագայի կօնֆերէնցիան: —Ամստերդամից «Neue Freie Presse» րա- գրին հաղորդում են, թէ Տրանսվալի ներկա- յացուցիչ Լէյպը յայտնել է, որ այն լուրերը, ո-

րոնք տարածված են պատերազմական մթնոլ- ներ ներմուծելու մասին Դեկադօի ծովախոր- չից, անհիմն են: Այդ լուրերը միայն պատրուակ կարող են լինել Անգլիայի համար Դեկադօյի ծովախորշը գրաւելու: Լէյպս ենթադրում է, որ Անգլիան չի վստահանայ այդպիսի քայլ անելու: Տրանսվալը բաւականաչափ զէնք եւ պատե- րազմական մթնոլք ունի եւ ներմուծման կարիք չէ գգում: Ինչ վերաբերում է ամենահարա- ձեշտ առարկաների պաշարին, Լէյպսի ասելով, նրանք երկու տարի բաւական կը լինեն:

ՄՇԱԿԻ ՀՆՈՒԱԳԻՐՆԵՐ

ՌՈՒՄԱՑ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ

24 դեկտեմբերի ՊԵՏԵՐՆՈՒՐԳ, Դեկտեմբերի 27-ին Յար- սիօէ-Մէլուում, Ալէքսանդրեան պալատում, Նո- ցա Մեծութիւնների մօտ տեղի ունեցաւ սօ- նածառ, Նորին Մեծութեան Սեկական հեծե- լազօրքի օֆիցէրներին, գլխադիական բառալի- ՄՍՍԿՎԱ Այսօր համալսարանի շինութեան մէջ բացվեց Մօսկվայի չընդհատ ֆիզիկո-քիմիա- կան գիտութիւնների դասատուների ժողովը: Համալսարանում կազմված է գործիքների ցուցանագէս ժողովը համար:

10ԵՂՕՆ: «Բէյտ, գործ»: Լրագիրներում տպված է հետեւեալ հեռագիրը Յրէջից, գեկ- տեմբերի 25-ից. «Այսօր, գիշերվայ 2-ին, կա- լիքի դիվիզիան գուրս եկաւ բանակից, որպէս զի յարձակում գործէ Կօլչնգօի վրա Յարձա- կումը կատարվեց զգուշութեամբ: Ժամի 4 1/2-ին անդլիական դաշտային թնդանօթները շարժվե- ցին դէպի կենարօնը եւ սկսեցին ուղա- կոծել թռչնների դիրքերը, որոնք գտնվում էին տարիարակ տեղում, ինչպէսզէպ բլրի եւ վիլիէ ամրոցի միջև: Ժամի 5 1/2-ին սկսվեց մեր զօրքերի շարժումը, որոնք հասան այն կէտին, որ գտնվում է կամուրջից շատ մօտ: Կօլչն- գօում դաշտային ու ծովային թնդանօթները սաստիկ ուժգնություն էին թշնամու խրամա- ները, որոնք, սակայն, չէին պատասխանում մեր ուժգնութեանը: Միւս հեռագիրը Յրէջի մօտ գտնվող բանա- կից հաղորդում է, որ Լէդի-Սմիթի մօտ բռն- ներն այնքան էին մօտեցել բերդապահ զօրքին, որ բերդապահ զէյդէնգերները եւ Լանչեստե- րեան զունքը նրանց սուհիններով յետ մղեցին: 10ԵՂՕՆ: «Բէյտ, գործ»: Բուլլէրի պաշտօ- նական հեռագիրը Յրէջի մօտ գտնվող բանա- կից, գեկտեմբերի 25-ից—(յուճվարի 6-ից): «Յերեկվայ ժամի 1-ին տեղեկութիւն ստացաւ Ուայտից, որ նա հաղորդեց է այսօր առաւօ- տեան 11 ժամին, որ թշնամու յարձակումը, որը օգնութիւն է ստացել հարաւից, շարու- նակվում է Յերեկվայ 12 ժամ 45 րօպէկին Ուայտ հաղորդեց գեկտեմբերի «Այժմ թշնա- մին յետ է մղված, բայց այնու ամենայնիւ, եւ չընթացած եւ նրա անգին բազմութեամբ, առաւել եւս հարաւից: Հաւանական է համար- վում, որ թշնամին նոր յարձակում գործէ»: Բուլլէր աւելացնում է, թէ որովհետեւ արե- ղակը մայր է մտել, այդ պատճառով նա յետա- գայ տեղեկութիւնները կարող է ստանալ վաղը: 10ԵՂՕՆ, «Բէյտ, գործ»: «Daily News» ր- ւագրին հաղորդում են, թէ Իլլիւ-Դօիում Լօնգօնի մեծ քանակի ստորհանաւորները բռնել են երկու մեծ թնդանօթ, որոնք գրված էին երկու փայտեայ արկղի մէջ: Արկղները իր թէ պարունակում էին երկաթեայ ապրանք եւ պէտք է ուղարկվէին Գրիտանիա: Ապա լը- րագրին հաղորդում են, թէ քիչ առաջ զինուո- րական վարչութիւնը տեղեկացաւ, որ բռն- ներին Անգլիայից ուղարկվում են զէնք եւ կօնսերվներ մի շոգնաւով, որ այժմ գտնվում է Լօնգօնի նաւահանգստում: Հինգշաբթի մաք- սային սաստիհանաւորները այդ շոգնաւի վրա գտան Մաքսիմի 6 թնդանօթ, ուստի եւ նաւը գրաւեցին:

Միւս հեռագիրը Յրէջի մօտ գտնվող բանա- կից հաղորդում է, որ Լէդի-Սմիթի մօտ բռն- ներն այնքան էին մօտեցել բերդապահ զօրքին, որ բերդապահ զէյդէնգերները եւ Լանչեստե- րեան զունքը նրանց սուհիններով յետ մղեցին: 10ԵՂՕՆ: «Բէյտ, գործ»: Բուլլէրի պաշտօ- նական հեռագիրը Յրէջի մօտ գտնվող բանա- կից, գեկտեմբերի 25-ից—(յուճվարի 6-ից): «Յերեկվայ ժամի 1-ին տեղեկութիւն ստացաւ Ուայտից, որ նա հաղորդեց է այսօր առաւօ- տեան 11 ժամին, որ թշնամու յարձակումը, որը օգնութիւն է ստացել հարաւից, շարու- նակվում է Յերեկվայ 12 ժամ 45 րօպէկին Ուայտ հաղորդեց գեկտեմբերի «Այժմ թշնա- մին յետ է մղված, բայց այնու ամենայնիւ, եւ չընթացած եւ նրա անգին բազմութեամբ, առաւել եւս հարաւից: Հաւանական է համար- վում, որ թշնամին նոր յարձակում գործէ»: Բուլլէր աւելացնում է, թէ որովհետեւ արե- ղակը մայր է մտել, այդ պատճառով նա յետա- գայ տեղեկութիւնները կարող է ստանալ վաղը: 10ԵՂՕՆ, «Բէյտ, գործ»: «Daily News» ր- ւագրին հաղորդում են, թէ Իլլիւ-Դօիում Լօնգօնի մեծ քանակի ստորհանաւորները բռնել են երկու մեծ թնդանօթ, որոնք գրված էին երկու փայտեայ արկղի մէջ: Արկղները իր թէ պարունակում էին երկաթեայ ապրանք եւ պէտք է ուղարկվէին Գրիտանիա: Ապա լը- րագրին հաղորդում են, թէ քիչ առաջ զինուո- րական վարչութիւնը տեղեկացաւ, որ բռն- ներին Անգլիայից ուղարկվում են զէնք եւ կօնսերվներ մի շոգնաւով, որ այժմ գտնվում է Լօնգօնի նաւահանգստում: Հինգշաբթի մաք- սային սաստիհանաւորները այդ շոգնաւի վրա գտան Մաքսիմի 6 թնդանօթ, ուստի եւ նաւը գրաւեցին:

Միւս հեռագիրը Յրէջի մօտ գտնվող բանա- կից հաղորդում է, որ Լէդի-Սմիթի մօտ բռն- ներն այնքան էին մօտեցել բերդապահ զօրքին, որ բերդապահ զէյդէնգերները եւ Լանչեստե- րեան զունքը նրանց սուհիններով յետ մղեցին: 10ԵՂՕՆ: «Բէյտ, գործ»: Բուլլէրի պաշտօ- նական հեռագիրը Յրէջի մօտ գտնվող բանա- կից, գեկտեմբերի 25-ից—(յուճվարի 6-ից): «Յերեկվայ ժամի 1-ին տեղեկութիւն ստացաւ Ուայտից, որ նա հաղորդեց է այսօր առաւօ- տեան 11 ժամին, որ թշնամու յարձակումը, որը օգնութիւն է ստացել հարաւից, շարու- նակվում է Յերեկվայ 12 ժամ 45 րօպէկին Ուայտ հաղորդեց գեկտեմբերի «Այժմ թշնա- մին յետ է մղված, բայց այնու ամենայնիւ, եւ չընթացած եւ նրա անգին բազմութեամբ, առաւել եւս հարաւից: Հաւանական է համար- վում, որ թշնամին նոր յարձակում գործէ»: Բուլլէր աւելացնում է, թէ որովհետեւ արե- ղակը մայր է մտել, այդ պատճառով նա յետա- գայ տեղեկութիւնները կարող է ստանալ վաղը: 10ԵՂՕՆ, «Բէյտ, գործ»: «Daily News» ր- ւագրին հաղորդում են, թէ Իլլիւ-Դօիում Լօնգօնի մեծ քանակի ստորհանաւորները բռնել են երկու մեծ թնդանօթ, որոնք գրված էին երկու փայտեայ արկղի մէջ: Արկղները իր թէ պարունակում էին երկաթեայ ապրանք եւ պէտք է ուղարկվէին Գրիտանիա: Ապա լը- րագրին հաղորդում են, թէ քիչ առաջ զինուո- րական վարչութիւնը տեղեկացաւ, որ բռն- ներին Անգլիայից ուղարկվում են զէնք եւ կօնսերվներ մի շոգնաւով, որ այժմ գտնվում է Լօնգօնի նաւահանգստում: Հինգշաբթի մաք- սային

ՎԱՇԻՆԳՏՕՆ. Պետրոս առաջարկեց սե-
նատին մի որոշում, որով կառավարութեանը
լիազորութիւն է արժեք իր միջնորդութիւնն
առաջարկել Մեծ-Բրիտանիայի պատերազմի
առիթով հաւաք-ափրկական երկու հանրա-
պետութիւնների հետ:

ՄԱՆՉԵՍՏԷՐ. Բալֆուր ճառ արտասանեց
ընտրողների առաջ, որի մէջ ներկայ բազմի
գրութիւնը համեմատում էր սննդային տարրայ
նայն ժամանակաշրջանի հետ, երբ հէնց նոր լուծ-
վեց Ֆաշուայի հարցը Անգլիայի և Ֆրանսիա-
յի մէջ, որոնց անկատար էր տարածաշրջանի-
նը, որը այժմ, բարեբաղդարար, ամբողջ վի-
րացած է:

ՆՕՆՕՂՈՒՂՈՒ. Գեկտեմբերի 14-ին ժամ-
ատարակել մեծնելու վեց գէպեր կային:

ՎԱՇԻՆԳՏՕՆ. Ամերիկական աւազ բժիշկը
հետազոտում է, որ Ֆրիլայդան կղզիների վրա
տեղացիների մէջ ժամատարային մեծնելու երեք
դէպը կար:

Խմբագիր՝ ԱԼԷՔՍԱՆԴԵՐ ՔԱՆՆԹՈՒՐ
Հրատարակիչներ՝ ԹԱԳՈՒՆԻ ՏԻԳՐԱՆԵԱՆ
ԻՍԱՀԱԿ ՄԷԼԻՔ-ԱՂԱՄԱԼԵԱՆ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Շուտով լոյս կը տեսնի
«Պատմութիւն պատանի» վերնորոյ կրկարանը:
Գինն է՝ մինչև լոյս տեսնելը 50 կ., լոյս տես-
նելուց յետոյ 70 կ.: Գումարով՝ 30% զիջում,
ճանապարհածախսով:

- 1) «Самоучитель Русского языка», ամենա-
հեշտ միջոց հայերէնի ոգնութեամբ սովորել
ուսելունը գրել-կարդալ և խօսելը: Գինն է՝ 30
կ., գումարով զնորներին 30% զիջում, ճանա-
պարհածախսով:
- 2) «Այբբենարան»: Գինն է՝ 10 կ.: 100 օրի-
նակը 2 ռ. 50 կ., ճանապարհածախսով:
Գինը թիֆլիս, Մուխրանսկայա փ., տ. №
16, Ա. Ա. Յովհաննիսեանցին, փողը կանխիկ:
2—3

- Նոր լոյս տեսան և վաճառվում են—
- 1) ԿԱՐՄԷՆ ՍԻՎԻՍ—Մայրական էջք 2 կ.
2) Է. ՋՕՂԱ—Երկու մաս 5 »
3) Է. ԱՄԻՉԻՍ—Փողբոկի խմբականը 3 »
Կիսով թիֆլիս, Կենտրոնական գ. ազգ. շ-
անոց: 2—3

ԹԻՖԼԻՍԻ ՔԱՂԱՔԱՅԻՆ ԿՐԵԴԻՏԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆԸ

Արանով յայտարարում է, որ ներքև յիշված կալուածքների այս գեկտեմբերի 23-ին տեղի ու-
նեցած աճուրդի անաշորութեան պատճառով, համաձայն այն յայտարարութեան, որ տված
էր ներկայ տարրայ լրագրներում՝ այն է «Правительственный Вѣстник»-ի № 255-ում և
«Кавказ»-ի № 305-ում, երկրորդ և վերջին աճուրդ է նշանակվում այս գեկ-
տեմբերի 30-ին ցերեկվայ 12 ժամին:

№ 304, Կաղարօվներ՝ Մ. և Մ. Ա. Երկարկանի տուն, նկուղով և յաւերածներով,
բակով և 276 քառ. սամէն մեծութեան հողով, 7-դ քաղաքամասում, Բուրախիսկայա հրա-
պարակի և պէրէպոլի վրա, Պոլիտեխնիկայի դրամային դպրոցների դիմաց: Հիմնական պարտքն է՝ 3077
ր. 98 կոպէկ. ապառ. 226 ր. 58 կոպէկ:

№ 2646. Ձան կարաչիլի Ֆ. Գ. Մի հոգարածին 42 քառ. սամէն կամ որքան կը
լինի. երկարկանի տնով, 5-դ քաղաքամասում. Գրեանայա փողոցի վրա: Հիմնական
պարտքն է՝ 9361 ր. 23 կոպէկ, ապառիկ 397 ր. 50 կոպէկ:

№ 47. Մէլիք-Բաղալօվա (մարդու ազգը Ալիքօվա): Երկու կից հողարածներ, 52
քառ. սամէն ընդհանուր տարածութեամբ, կամ որքան կը լինի, երկարկանի տնով, երկու
Ֆիլիպիներով՝ մի յարկանի նկուղով և երկարկանի, 1-ին քաղաքամասում, Կիրովնայա և
Սվիտոսլովայա փողոցների անկիւնում: Հիմնական պարտքն է՝ 7789 ր. 75 կոպէկ, ապառիկ
299 ր. 60 կոպէկ: 1—1

Պատրաստում ենք և ցանկացողներին ուղարկում ամբողջ Կովկասում ամենայայտնի
Գանձասարի վանքի քարահանքի ամենաբնական տեսակի «ՂԱՐԱՐԱՂ»:

— Ջ Ր Ա Ղ Ա Յ Ա Ք Ա Ր Ե Ր —
մատչելի գներով և զանազան մեծութեան:
Մեր հասցին. Եվլախ, Կոնտորա Մելիք-Սախանյ.

Որովհետև վերջերս երևացել են նաև ուրիշ հանքերի բարեք, որոնք յատկութեամբ շատ
ցածր են կանգնած, ուստի խնդրում ենք ցանկացողներին գիտել միմյանց մեզ:
21—40 Գարահանքի կազմարտո՞ւ Արքայաճառ Հասան-Ջալալեանց

„ՎԻԷՆՆԱՅԻ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ“
ԱՂԷՔ. ԽՈՒԴՍՎԵՐԴԵԱՆԻ
Փոլսի մասի Պրոսպեկտի վրա, առաջին գիմնային հանդէպ՝ տուն Գաշուկի
սուրբ Գեորգ եկեղեցու:

Ստացել ենք մեծ քանակութեամբ աշնանային և
ձմերային սէզոնի համար՝
Տղամարդկանց և Երեխաների պատրաստի
հագուստներ:

Ստացված է նոյնպէս ՖՈՐՄԷՆԻՅԵ ԶԴԵՍՆԵՐ.— դատարանական,
ուսուցչական և աշակերտական—կապիկական և բնակարանային տնային հագուստներ:
Առենալով մեծ քանակութեամբ մատերիաներ, ընդունում ենք նաև ամեն
տեսակ պատուէրներ: Գները վերջնական են և անհամաձայն էման:
Վերադիր վճարով պահանջողները պէտք է ուղարկեն պատուէր
1/2 մասը: 33—40

Թիֆլիսի Ժողովարան

Թիֆլիսի Ժողովարանի աւագների խորհուրդը
յայտարարում է ի գիտութիւն պ.պ. անդամնե-
րի, որ կիրակի, յունվարի 2-ին, 1900 թ. երե-
կոյեան 10 ժամին, նշանակված է ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ
ԺՈՂՈՎ՝ փոխարէն 19-ի գեկտեմբերի 1899 թ.
չը կայացած ընդհանուր ժողովի քննելու և
վճռելու 70 անդամների բողոքը, որ մուծված
է անհանձնված գրքի մէջ, քուէարկելու Ժողո-
վարանի կանոնադրանքի համար առաջարկված
անձերին, վարձելու ձմերային շէնք և լուծելու
ուրիշ խնդիրներ: 1—2

Թիֆլիսի ՔԱՂԱՔԱՅԻՆ ԿՐԵԴԻՏԱՅԻՆ ԸՆ-
ԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆԸ արանով յայ-
տարարում է, որ գեկտեմբերի 30-ին, բացի
պ.պ. Կաղարօվների, Ձանկարաչիլի և Մէ-
լիք-Բաղալօվայի կալուածքներից, կը ծախվի
երկրորդ և վերջին աճուրդից յետոյ և հե-
տևելով կալուածքը:
№ 1649 Արուսթիւնօվ Ա. Մ. Մի հոգա-
րածին, 45 քառ. սամէն տարածութեամբ՝ նրա
վրա երկարկանի տնով իր նկուղի հետ 7-դ
քաղաքամասում, Պոլիտեխնիկայի փողոցի
վրա: Հիմնական պարտք 2087 ր. 03 կ.,
ապառիկ 140 ր. 69 կոպէկ: 1—1

ՀՕՌՈՒ ԸՆՏԻՐ ՏԵՍԱԿԻ
Մ Ե Ղ Ր
Մտխոյում է Յ. Մէլիք-Բախտամեանցի
կախնային արգիւնքների խառնութեամբ: ՏՕԼՈ-
ԼԱԿԵԱԿԱ ՍԼ., № 6. 1—3

ՆԿԱՐԱՀԱՆԴԷՍ
Մերս 29-ին բացվում է Թիֆլիսի Փառքի տա-
ճարում նկարիչ
ՄՐԵԱԿ ՖԵՐՎԱՃԵՆԻ
ՊԱՏԿԵՐՆԵՐԻ ՅՈՒՑԱՀԱՆԳԵՍ
Հանդէպ բաց է մնալու մինչև յունվարի 15-ը
առաջօրեան ժամի 10-ից երեկոյան 5-ը:
Մուտքն է՝ 20 կոպէկ մեծերի համար: Ուսանող-
ները, տղայք և ստորին աստիճանի զինուորային
համար 10 կոպէկ: 2—3

ՄԱՆԿԱԲԱՐՁՈՒՅԻՄԱՍՍԵԹԻՍԿԱ
ՕՐԻՈՒԹ՝ ՆՈՒՆԷ ԳԻՐԳՈՐԱՆ ԳՕԼՕՇԵԱՆ:
Հասցին՝ Կրասնոգորսկայա ՍԼ. № 14. 4 20

II-й годъ изданія **ОТКРЫТА ПОДПИСКА НА ГАЗЕТУ „НЕФТЯНОЕ ДѢЛО“** на 1900 годъ,

органъ Совѣта съѣзда нефтянпромышленниковъ въ г. Баку.

Выходитъ 2 раза въ мѣсяцъ по слѣдующей программѣ:
1. Указанія и распоряженія Правительства, касающіяся нефтяной промышленности. 2. Само-
стоятельныя статьи, посвященныя нефтяной промышленности и другимъ связаннымъ съ нею вопросамъ,
баковы: судоходство, пути сообщенія, тарифы, кредитъ и т. п. 3. Хроника нефтяного дѣла: буреніе, до-
ныча нефти, заводская ея переработка, вывозъ и торговля нефтяными продуктами. 4. Новости техники
нефтяного дѣла. 5. Статистика нефтяного дѣла. 6. Обзоръ печати: свѣдѣнія и мнѣнія дружкихъ изданій
со вопросамъ нефтяной промышленности и ихъ критическая оценка. 7. Корреспонденціи и телеграммы
изъ нефтяныхъ районовъ и центровъ нефтяной торговли. 8. Нефтяная биржа: цѣна на нефтяные про-
дукты, состояніе рынковъ, акціи нефтянпромышленныхъ обществъ и общія биржевыя свѣдѣнія. 9. Поло-
женіе, нужды и статистика рабочаго населенія и служащихъ бакинскаго промыслового района. 10. Не-
счастныя случаи и пожары на нефтяныхъ промыслахъ, заводахъ, складахъ, станціяхъ, приставкахъ, су-
дахъ и повздахъ. 11. Отчеты нефтянпромышленныхъ фирмъ. 12. Библиографія: рецензіи о книгахъ и
статьяхъ по нефтяной промышленности и вопросамъ имѣющимъ связь съ нею. 13. Сѣбес: мелкія новос-
ти изъ нефтяного міра. 14. Отчеты о съѣздахъ нефтянпромышленниковъ. 15. Представительская дѣятель-
ность Совѣта съѣзда нефтянпромышленниковъ: ходатайства, отзывы, мнѣнія и переписка Совѣта по воп-
росамъ и нуждамъ нефтяной промышленности съ правительственными и общественными учрежденіями. 16.
Хозяйственная дѣятельность Совѣта по благоустройству бакинскаго промыслового и заводскаго райо-
новъ: врачебное дѣло, народное образованіе, пути сообщенія, осушеніе промысловыхъ, пожарное дѣло, об-
щественныя сооружеія, приходъ и расходъ суммъ съѣзда и пр. 17. Объявленія о предметахъ, имѣющихъ
связь съ нефтяной промышленностью.

Подписная цѣна съ доставкой: на годъ 10 р., на 6 мѣсяцевъ 6 р.,
на 3 мѣсяца 4 руб.
Подписка принимается въ г. Баку, въ редакціи, въ помѣщеніи Совѣта съѣзда
нефтянпромышленниковъ
Объявленія принимаются тамъ-же.
Редакторъ П. О. Гукасовъ.

ՆԻԿՈՂԱՅՈՍ ԱՐԱՀԱՄԵԱՆ
Հեղինակ «Ջեռնալի» առևտրական և գործարանական հաշուապահ Ն. Ն. Ն.
ՈՒՍՈՒՅԱՆՈՒՄ ԵՒ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒՄ Է
Երկու սեռի անձանց՝ 4 ամսայ ընկալքում հաշուապահութիւն գործնականապէս, և-
բաշխարարելով, և երկու գէպերում յանձն է առնում պաշտօնի առաջարկել:
ՊԱՐԱՊՄՈՒՏԻ ԱՌԱԿԱՆԵՐՆ ԵՆ
Ա) Կրկնակի խոսքով հաշուապահութիւն ըստ ամենայն առևտրական ձևերի, հան-
դերձ նախալին արդիւնարեան և կերտիւն գործարանական հաշուապահութեան:
Բ) Առևտրական խոսքով խոսքով:
Գ) Առևտրական նամակագրութիւն:
Դ) Գեղազրութիւն և ամենալատ ձևերի ուղղել:
Պարագանքները սկսվելու են 1900 թ. յունվարի 15-ից, ճաշից յետոյ, և պարբերաբար
չարունակվելու են իւրաքանչիւր ՉՈՒՍ ամսից յետոյ. իսկ կիրակի օրերը լինելու են առանձին
գործնական պարագանքներ:
Ցանկացողները ինչ զիմե՞ն գրաւոր կամ անձամբ 3 ժամից մինչև 6 ժամ երեկոյան,
Ս Օ Լ Օ Ա Կ, Սերգիեյսկայա փողոց, տուն Կարիսեանի, № 20:
Վերջիջակ հաշուապահութեան ձեռնարկը ծախվում է թիֆլիսում, հեղինակի ժող-
և Ռուսաստանի բոլոր յայտնի գրախառնատնայիններում: Գինն է՝ 3 ռ. 50 կոպէկ: Օտա-
րաքաղաքացիները գիրքը գնելու համար կարող են զիմե՞ն հեղինակին, առանց պատի ծախս
վճարելու: 5—20

ՀԱՅԹԱՅՈՂ
ԲՐԵՐԵԳՈՅՆ
ԱՍՍԻ
Ա. ՐԱԼԷ ԵՒ ԸՆԿ.
Մ Օ Ս Կ Ա
Շ Ե Ղ Կ Ա Յ Ա Ք Ա Ր Ե Ր
ՈՐ ՓՈՒՐԵՆՈՒՄ Է ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿ ԸՏՈՒՄ ԷՏ ՁԻՐԸ.
Սրուակը 60 կ. և 1 ռուբլի:
ԾԱՂԿԱՍՍՊՈՆ (բարձր տեսակից)
Է տեսակ հոտով, կտորը 20 կոպ.
ԺԱՂԱՅԻՆ ԳԼԻՅԵՐԵՍԻՆ ՍԱՊՈՆ
8 տեսակ հոտով, կտորը 20 կոպ.
Թ Ե Ի Շ Ա Յ Ի Ն Գ Ո Ւ Դ Ր Ը
Արկղը 25 կոպ. և 50 կոպ.
Москва, 1) Пассаажъ Солодовникова. 2) Тверская, д. Спи-
ридонова. С.-Петербургъ, Невскій 18.
Նաև Ռուսաստանի յայտնի գեղատներում:

Բժշկարար Կեֆիր և Կուռիս
Օ. ԿՕՐՕՆՍ
Պայտրված Թիֆլիսի բժշկական բաժանմունքից և արժանացած երկու մէդալ-
ների՝ երկու ցուցանադէմներում, ընտիր կէֆիր և կուռիս պատրաստելու համար: Կարե-
լի է ստանալ Օ. Կօրօնայի գործարանում, Լորիս-Մէլիքեան փողոց, տուն Զուբալովի և
բաժանմունքում, Միքայելեան փողոց, օֆիսներների անտեսական ընկերութեան խանութ-
ին կից:
Առուցիչներին, առանցքներին և տնտեսական ընկ., անդամներին կը լինի զիջում:
Զիջում կունենան և այն շքանշանները, որոնք կը ներկայացնեն բժշկից առանձին զեղատոմս:
Ցանկացողներին՝ կէֆիր ու կուռիս կարելի է առնել ուղարկել: 23—50

ТРЕБУЙТЕ ВЕЗДѢ ШОКОЛАДЪ СІУ
ՖԱԲՐ. Ս. ՍԻՄԿՆՈՎՍԿԻՆՆՆԵՐԸ ՄՕՍԿՎԱ.
M. 35,967